

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการใช้แนวสอนแบบผูกเป็นเรื่องราว (Storyline Approach) เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักเรียนระดับปทุมวัย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้แนวการสอนแบบผูกเป็นเรื่องราว (Storyline Approach) เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับปทุมวัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับปทุมวัย อายุ 4-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 3 ห้องเรียน จำแนกเป็นชาย 31 คน หญิง 35 คน รวม 66 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นนักเรียนระดับปทุมวัย จากกลุ่มประชากรข้างต้น จำนวน 2 ห้องเรียน ด้วยการจับฉลาก ได้กลุ่มที่ใช้แผนการสอนแบบผูกเป็นเรื่องราว (Storyline Approach) 23 คน และกลุ่มที่ใช้การสอนแบบปกติ 22 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบผูกเป็นเรื่องราว 2) แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม เป็นลักษณะรูปภาพ 3) แบบประเมินพฤติกรรม คุณธรรม จริยธรรม การวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้ 1) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมและคะแนนพฤติกรรมของนักเรียนในกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบผูกเป็นเรื่องราว (Storyline Approach) ทั้งก่อนและหลัง โดยใช้สถิติ (t -test) 2) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมและคะแนนพฤติกรรมของนักเรียนระดับปทุมวัยระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองโดยใช้การทดสอบค่าที (t -test) และ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยายเกี่ยวกับผลของการใช้แนวการสอนแบบผูกเป็นเรื่องราวเพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจและพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับปทุมวัย

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนี้

1. การสอนแบบผูกเป็นเรื่องราวเพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ผลที่ได้คือ นักเรียนระดับปทุมวัยในกลุ่มที่ใช้แผนการสอนแบบผูกเป็นเรื่องราว (Storyline Approach) มีค่าเฉลี่ยคะแนนของความรู้ ความเข้าใจเรื่องคุณธรรม จริยธรรม และ พฤติกรรม

สูงกว่าก่อนการทดลอง

2. การทดลองใช้แนวการสอนแบบผูกเป็นเรื่องราวเพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม นักเรียนระดับปฐมวัยในกลุ่มที่ใช้แผนการสอนแบบผูกเป็นเรื่องราว (Storyline Approach) สูงกว่ากลุ่มที่ใช้การสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตอนที่ 2 การประเมินพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยการสังเกต สรุปได้ดังนี้ การทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอสรุปภาพรวมของพฤติกรรมนักเรียนกลุ่มที่ใช้แผนการสอนแบบผูกเป็นเรื่องราว หลังจากได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น มีส่วนน้อยที่ยังคงมีพฤติกรรมเดิมอยู่ แต่ส่วนใหญ่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ซึ่งเห็นได้ว่า การเรียนการสอนแบบผูกเป็นเรื่องราว สามารถทำให้พฤติกรรมของนักเรียนเปลี่ยนไปในทางที่ดี เพราะแผนการสอนแบบผูกเป็นเรื่องราว เป็นการเสนอสิ่งที่น่าสนใจให้กับนักเรียน มีกิจกรรมที่หลากหลาย เน้นให้นักเรียนเป็นผู้คิด และลงมือปฏิบัติเพื่อหาคำตอบเอง ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจขณะที่ทำการเรียน เมื่อนักเรียนสนใจก็เกิดการเรียนรู้ เกิดการจดจำ และเข้าใจ เป็นขั้นตอน และแสดงพฤติกรรมออกมาในทางที่ถูกที่ควร

การให้นักเรียนระดับปฐมวัยเรียนรู้เรื่องคุณธรรม จริยธรรม ไม่ใช่เรื่องยากถ้าครูผู้สอน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องวางแผนการสอนให้ดี จัดทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับนักเรียน และเชื่อมโยงเรื่องราวคุณธรรม จริยธรรมต่าง ๆ ไปไว้ในกิจกรรม นักเรียนจะเกิดความสุขสนทน และ อยากเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับพัฒนาการของนักเรียนปฐมวัยระดับอนุบาลปีที่ 3 ช่วงอายุ 5-6 ปี นักเรียนเริ่มอยากรู้ความหมายของคำที่เป็นนามธรรม สนใจคำใหม่ ๆ และพยายามค้นหาความหมายของคำนั้น ๆ ชอบเรื่องใกล้ตัวที่เป็นจริง ชอบสร้างกฎเกณฑ์ และ เปลี่ยนกฎบ่อย ๆ ชอบเล่นเกมและต้องการเอาชนะ เริ่มเรียนรู้การแบ่งปัน ต้องการความเสมอภาค ต้องการการยอมรับจากเพื่อน เคารพกฎกติกาของกลุ่ม ชอบเลียนแบบบุคคลอื่น บทบาทสมมติ และการเล่นในเรื่องราวที่เหมือนจริง ฉะนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบผูกเป็นเรื่องราวตรงกับช่วงพัฒนาการ ความต้องการของนักเรียน และทำให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข และมีประสิทธิภาพในทางที่ดี

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องผลของการใช้แนวการสอนแบบผูกเป็นเรื่องราวเพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม นำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างได้ผลทดลองตรงตามสมมติฐาน คือ หลังการทดลองใช้แนวการสอนแบบผูกเป็นเรื่องราวเพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม ผลที่ได้คือ นักเรียนในกลุ่มที่ใช้แผนการสอนแบบผูกเป็นเรื่องราว (Storyline Approach) มีค่าเฉลี่ยคะแนนของความรู้ ความเข้าใจ และพฤติกรรมเรื่องคุณธรรม จริยธรรม สูงกว่าก่อนการทดลอง และ นักเรียนในกลุ่มที่ใช้แผนการสอนแบบผูกเป็นเรื่องราว (Storyline Approach) มีคะแนนเฉลี่ยของความรู้ ความเข้าใจ และพฤติกรรม มากกว่ากลุ่มที่ใช้การสอนแบบปกติ แสดงให้เห็นว่านักเรียนในกลุ่มที่ใช้แผนการสอนแบบผูกเป็นเรื่องราว (Storyline Approach) มีความรู้ ความเข้าใจ และพฤติกรรม ที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ สุดาเรศ แจ่มเดชะศักดิ์ (2543) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาโปรแกรม สิ่งแวดล้อมศึกษาสำหรับเด็กวัยอนุบาล โดยใช้แนวการสอนแบบผูกเป็นเรื่องราว ผลการวิจัยพบว่า หลังทดลองใช้โปรแกรมฯ นักเรียนมีคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมสูงกว่า ก่อนการทดลองใช้โปรแกรมฯ และงานวิจัยของ วิไลลักษณ์ อินทร์สด (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนด้วยวิธี Storyline กับการสอนปกติ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียน ด้วยวิธี Storyline มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตสูงกว่านักเรียน ที่เรียนด้วยวิธีสอนปกติ

ทั้งนี้มาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้การสอนแบบผูกเป็นเรื่องราว (Storyline Approach) เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะการสอนแบบบูรณาการ ต่อเนื่องเชื่อมโยง กับเนื้อหาการเรียนเป็นเรื่องราวเดียวกัน ในองค์ประกอบทั้ง 4 ฉาก ตัวละคร การดำเนินชีวิต และ สถานการณ์ที่ต้องแก้ไข โดยผู้เรียนเป็นเจ้าของเรื่องราว หรือประสบการณ์ต่างๆ ครูผู้สอนทำหน้าที่ถามคำถามหลักเพื่อนำเข้าสู่กิจกรรมต่างๆ การจัดกิจกรรมเรียนการสอนโดยใช้ แผนการสอนแบบผูกเป็นเรื่องราวในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เชื่อมโยงเนื้อหาที่เรียนเข้ากับเรื่องราว ในชีวิตจริงที่นักเรียนประสบพบเจอในชีวิตประจำวัน ให้นักเรียน เป็นเจ้าของเรื่องราว มีการสร้าง สถานการณ์จำลอง มีปัญหาให้นักเรียนได้ช่วยกันคิดวิเคราะห์ แก้ไข ทำให้นักเรียนเกิดการตื่นตัว ในการทำกิจกรรมที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นอยู่ตลอดเวลา นักเรียนที่ได้เข้าร่วมการทดลองในครั้งนี้จะคอย ติดตามกิจกรรมในแต่ละวันอยู่ตลอดว่า วันนี้จะได้อะไรบ้าง เพราะในแต่ละวันกิจกรรมที่ ผู้วิจัยจัดขึ้นไม่ซ้ำกัน มีการร่วมทำกิจกรรมที่หลากหลายโดยนักเรียนไม่รู้สึกรำคาญ

การทำกิจกรรมผู้วิจัยได้ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอยู่ตลอดเวลา นักเรียนจะช่วยกันแสดงความคิดเห็นจากประสบการณ์เดิมที่นักเรียนประสบ หรือคุ้นเคยมา มีการสร้างสรรค์ผลงานของตนเองเป็นรายบุคคลและกลุ่ม การเสนอผลงานแบบกลุ่มนั้นก่อให้เกิด การปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ร่วมกัน ผู้วิจัยสามารถสังเกตพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในกลุ่มทดลองจากการทำงานร่วมกลุ่มกับเพื่อน ๆ มีพฤติกรรมหลายด้าน ด้วยกัน เช่น ความมีระเบียบวินัย มีเมตตาแบ่งปันมีน้ำใจ มีมารยาทที่ดี เป็นต้น นักเรียนได้มีส่วนในการประเมินผลงานของตนเอง ซึ่งกระบวนการเหล่านี้จะนำไปสู่การสร้างและการพัฒนา ความรู้ของนักเรียน ตรงกับที่ เบล และไฟฟิลด์ (Bell & Fifeeld, 1998) กล่าวว่า แนวการสอน แบบผูก-เป็นเรื่องราวพัฒนาขึ้นบนพื้นฐานของทฤษฎีที่อธิบายว่า ความรู้เป็นสิ่งที่ซับซ้อนและมีหลายระดับ การเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้จากการชี้นำจากความรู้และประสบการณ์ของผู้อื่น และ ผู้เรียนนั้นสร้างความหมายหรือความรู้ของตัวเอง โดยอาศัยการลงมือกระทำและประสบการณ์

ด้วยกิจกรรมที่สามารถเชื่อมโยงไปถึงเรื่องคุณธรรม จริยธรรมที่หลากหลายแต่ละวัน ที่นักเรียนได้ร่วมทำ นักเรียนจึงเกิดความสนุกสนานและคอยลุ้นว่าวันต่อไปจะทำกิจกรรมอะไร ดังนั้น การเรียนรู้คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนระดับปฐมวัยจึงมีแต่ความสุข ไม่เกิดอาการ เบื่อหน่าย การที่ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียน ถือเป็นการเริ่มต้นที่ดี เพราะเมื่อร่างกายพร้อม จิตใจพร้อม สมอของนักเรียนก็สามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้อย่างเต็มที่ เป็นผลทำให้เกิด การเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรมต่อเนื่องเป็นลูกโซ่ เมื่อนักเรียนพร้อมเรียนรู้เรื่องคุณธรรม จริยธรรม จนเกิดความเข้าใจเป็นอย่างดี พฤติกรรมที่แสดงออกก็จะเป็นในทางที่ดีด้วย

ส่วนพฤติกรรม ผู้วิจัยได้ทำการสรุปภาพรวมพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ทั้ง 6 หัวข้อ ที่แสดงออกทั้งก่อนและหลัง ของนักเรียนระดับปฐมวัยในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แผนการสอนแบบผูกเป็นเรื่องราว ไว้ดังนี้

พฤติกรรมด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน

ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด ดังนี้

พฤติกรรมการเข้าแถวทันเวลา ในช่วงระยะก่อนการทดลอง ผู้วิจัยไปสังเกตพฤติกรรม ของนักเรียนในกลุ่มทดลองปรากฏว่า นักเรียนส่วนใหญ่มาเข้าแถวทันเวลา จะมาก่อนเวลาเคารพ ธงชาติ เพราะนักเรียนใช้บริการรถโรงเรียน แต่มีนักเรียนหญิงอยู่ 1 คนที่มาสายบ่อยมาก ผู้วิจัยเข้าไปถามเหตุผล นักเรียนตอบว่า “คุณพ่อมาส่งช้าค่ะ พ่อต้องไปทำงานเป็นวิน มอเตอร์ไซด์ก่อน ต้องไปปรับลูกค้ำก่อนแล้วถึงจะมาส่งหนูค่ะ” ผู้วิจัยแนะนำให้เด็กนักเรียนพูดคุยกับคุณพ่อว่าให้มาส่ง นักเรียนก่อนและ ให้นักเรียนตื่นเช้ากว่าเดิม ปรากฏว่านักเรียนก็ยังมาสายอยู่ เพราะคุณพ่อต้องไป ทำงานก่อน นักเรียนตื่นเช้าแล้วแต่ก็ต้องรอคุณพ่อ หลังจากที่คุณนักเรียนได้เริ่มเรียนกับผู้วิจัย

ไปสักพัก นักเรียนเริ่มมาทันเวลาเข้าแถว ผู้วิจัยเข้าไปถามเหตุผลอีกครั้ง นักเรียนตอบว่า “หนูพูดกับคุณพ่อทุกวันเลยล่ะว่าให้มาส่งหนูก่อน เพราะหนูฟังนิทานที่ครูเล่าว่ามาโรงเรียนให้ทันเพื่อนจะเป็นเด็กดี และได้เล่นกับเพื่อน ๆ มีเพื่อนเยอะ ๆ หนูอยากเป็นเด็กดีแล้วก็มีเพื่อนเยอะ ๆ ละ” นักเรียนฟังนิทานที่ผู้วิจัยเล่าให้ฟังแล้วเกิดความรู้สึกริอยากทำตามต้นแบบ ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีกับตัวนักเรียนเอง และนอกเหนือจากตัวนักเรียนแล้ว ผู้ปกครองควรที่จะสนับสนุนลูกให้มีคุณธรรมจริยธรรมด้วย ทุกฝ่ายควรที่จะช่วยกันส่งเสริม ไม่ใช่แค่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตรงกันที่ ประภาศรี สีหอำไพ (2531) กล่าวว่าไว้ว่า สถาบันหรือกลุ่มสังคมมีอิทธิพลต่อการปลูกฝังและเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันครอบครัวและสถาบัน โรงเรียนจะได้รับความคาดหวังจากสังคมอย่างมากในการเป็นสถาบันที่ปลูกฝังรูปแบบและเสริมสร้างการเลียนแบบจากตัวอย่างในสังคมที่ดีให้แก่เด็กนักเรียนระดับอนุบาล

พฤติกรรมการเดินทางให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ก่อนการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่แล้วจะเดินขึ้นบันได หรือลงบันไดกันอย่างเรียบร้อย มีส่วนน้อยที่จะชอบเล่นกันระหว่างเดินขึ้นห้องเรียน ส่วนใหญ่ที่เล่นกันจะเป็นเด็กผู้ชาย หลังจากที่ได้เริ่มเรียนคุณธรรม จริยธรรม โดยใช้แผนการสอนแบบผูกเป็นเรื่องราว ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนชายกลุ่มนี้อีกครั้ง ปรากฏว่านักเรียนเดินขึ้นบันไดกันอย่างเรียบร้อย ไม่คุยเล่นกัน นอกจากจะมีพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น นักเรียนยังรู้จักเตือนเพื่อนให้ทำตามในสิ่งที่ดีด้วย

พฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต

ผู้วิจัยยกตัวอย่างพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด ดังนี้

พฤติกรรมการเกรงกลัวการทำความผิด ก่อนนอนพักในช่วงกลางวัน ครูประจำชั้นจะให้ นักเรียนทุกคนนั่งสมาธิ สวดมนต์ และแผ่เมตตา ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า มีนักเรียนทั้งหญิงและชายหลายคน ไม่ยอมทำตามที่คุณครูสั่ง ครูให้หลับตานั่งสมาธิ นักเรียนก็จะลืมตา ให้ออกเสียงสวดมนต์ นักเรียนก็จะยืนอยู่เฉย ๆ ไม่ยอมสวดมนต์ตามเพื่อน หรือเวลาที่ให้นอนหลับ พอครูสั่งให้นักเรียนทุกคนหลับตา ก็จะมีนักเรียนนอนเล่น พุดคุยกัน ครูต้องคอยเตือนอยู่ตลอดเวลา และเป็นทุกวัน ในระยะหลังที่ได้เรียนกับผู้วิจัยแล้ว พฤติกรรมต่าง ๆ ค่อย ๆ หายไป นักเรียนจะทำตามที่คุณครูประจำชั้นสั่งทุกอย่าง มีจำนวนน้อยที่ยังไม่ทำตามประมาณ 2-3 คน ที่ยังชอบเล่นเวลาให้นอน ผู้วิจัยเข้าไปถามนักเรียนที่เคยไม่ปฏิบัติตามคำสั่งครูประจำชั้นว่า ทำไมถึงเปลี่ยนมายอมทำตามคำสั่งครู นักเรียนตอบว่า “หนูฟังจากนิทานที่คุณครูเล่า ว่าเด็กดีจะต้องเชื่อฟังคุณครู แล้วก็มีเพื่อนเยอะ มีแต่คนชอบ หนูอยากมีเพื่อนเยอะ ๆ ละ” นอกจากที่นักเรียนจะเปลี่ยนพฤติกรรมของตัวเองแล้ว นักเรียนยังคอยเตือนเพื่อน ๆ ที่ไม่ทำตามที่คุณครูสั่งด้วย ถือว่าเป็นพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมในทางที่ดี ที่ควรส่งเสริมต่อไป

พฤติกรรมด้านความกตัญญูทวนเวียน

ผู้วิจัยยกตัวอย่างพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด ดังนี้

พฤติกรรมการตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย ทำกิจกรรมด้วยความตั้งใจ ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนก่อนทำการวิจัยพบว่า เวล่านักเรียนได้รับงานจากครูประจำชั้น ไม่ว่าจะเป็นการเขียนการบ้าน หรือ งานที่ต้องทำที่โรงเรียน จะมีนักเรียนบางคนที่ไม่ค่อยตั้งใจเขียนงาน จะหันไปชวนเพื่อนคุย หรือไม่ก็เล่นอย่างอื่น ครูต้องคอยเรียกให้มาเขียนที่โต๊ะคุณครู เพราะนักเรียนไม่มีสมาธิในการทำงาน หลังจากที่ผู้วิจัยได้สอนเอง และสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนคนนั้นอีกครั้งหนึ่ง พบพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น นักเรียนตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายมากขึ้นกว่าเดิม มีสมาธิในการทำงานเพิ่มขึ้น แต่ก็ยังมีบ้างที่หันไปชวนเพื่อนคุย แต่ก็ถือว่าพฤติกรรมเริ่มเปลี่ยนไปในทางที่ดี ครูประจำชั้นควรสนับสนุนต่อไป

พฤติกรรมด้านความมีเมตตากรุณา และมีความรู้สึกที่ดีต่อตัวเองและคนอื่น

ผู้วิจัยจะยกตัวอย่างพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด ดังนี้

พฤติกรรมไม่ต่อว่าหรือรังแกคนอื่น รู้จักอดทนอดกลั้น ก่อนทำการวิจัย ผู้วิจัยได้ไปสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน แล้วพบว่า มีนักเรียนหญิงคนหนึ่งที่มีพฤติกรรมชอบทำร้ายเพื่อน หยิกและตีเพื่อน เท่าที่ผู้วิจัยได้เห็นมีประมาณ 1 ครั้ง หรือ 2 ครั้ง สาเหตุเกิดจากเพื่อนไม่ยอมฟังที่ตนเองพูด จากการได้พูดคุยกับนักเรียนคนอื่น ๆ บอกข้อมูลเพิ่มเติมมาว่า นักเรียนมีความประพฤติแบบนี้มาตั้งแต่อนุบาล 1 เมื่อเล่นกับเพื่อนอยู่ดี ๆ ถ้าไม่ชอบใจก็หยิกมือ หยิกแขน หรือไม่ก็ตีที่แขน

หลังจากที่ได้เรียนกับผู้วิจัย พฤติกรรมดังกล่าวได้หายไป ผู้วิจัยได้เข้าไปถามนักเรียนคนนั้นว่า ทำไมจึงทำร้ายเพื่อน นักเรียนบอกว่า “ก็เพื่อนไม่ทำตามที่เราบอก หนูก็เลยทำค่ะ” หลังจากได้เรียน แล้วผู้วิจัยถามนักเรียนอีกครั้งว่า ทำไมหนูถึงชอบทำร้ายให้เพื่อนเจ็บ นักเรียนตอบว่า “หนูไม่ดีเองค่ะ แค่เพื่อนไม่ฟังหนู หนูก็ทำเขาแล้ว ต่อไปนี้หนูไม่ทำแล้วค่ะ กลัวเพื่อนในบ้านจะไม่คบหนู เหมือนนิทานที่ครูเล่า ว่าถ้าเราทำตัวไม่ดีชอบแกล้งเพื่อน โทกเพื่อน เพื่อนจะไม่คบ เราก็ต้องอยู่คนเดียวในห้องเรียน” นักเรียนมีการเรียนรู้ และเข้าใจว่าพฤติกรรมที่ตนเองทำนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ดี และไม่ควรทำออกมาอีก จากการได้เรียนตามแผนการสอนแบบผูกเป็นเรื่องราว นักเรียนสนใจและเอาใจใส่ในการทำกิจกรรม นักเรียนจึงเกิดความเข้าใจขึ้นมาว่าอะไรเป็นสิ่งที่ดี หรือไม่ดี และนักเรียนสามารถเลือกปฏิบัติในทางที่ถูกด้วยตนเองได้ ถือเป็นสิ่งที่ดีมาก

พฤติกรรมด้านความประหยัด รู้จักใช้และรักษาทรัพยากร

ผู้วิจัยจะขอยกตัวอย่างพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด ดังนี้

พฤติกรรมการเล่นของเล่นอย่างระมัดระวัง ไม่ทำลายข้าวของ ผู้วิจัยได้สังเกต

พฤติกรรมก่อนการทดลอง พบว่าการเล่นของเล่นของนักเรียนหญิง จะเล่นกันอย่างระมัดระวัง ส่วนนักเรียนชายจะมีอยู่ประมาณ 2-3 คนที่เล่นอย่างรุนแรง เวลาเก็บของเล่นก็มักจะโยนใส่ลัง หลังจากได้เรียน ผู้วิจัยสังเกตนักเรียนกลุ่มนี้อีกครั้ง ปรากฏว่ามีการเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดี นักเรียนหยิบของเล่นไปใส่ลังอย่างระมัดระวัง และยังคงยืมเพื่อนที่เล่นแล้วไม่ยืมเก็บของอีกด้วย

เรื่องของการประหยัดและรู้จักใช้ทรัพยากร ผู้วิจัยให้นักเรียนออมเงิน โดยวิธีหยอดกระปุก เมื่อจบคอร์สเรียน ให้นักเรียนนำเงินที่ออมมานับ ว่าใครออมได้เท่าใด ปรากฏว่าในทุก ๆ วัน นักเรียนในแต่ละบ้านจะมาพูดคุยเรื่องการออมเงินกับผู้วิจัยว่าตนเองเก็บได้กี่บาท บ้างก็พูดคุยว่าตนเองแบ่งเงินที่เหลือไปซื้ออะไร แล้วก็เหลือเอามาหยอดกระปุก ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ดีในการออมเงิน

เรื่องของการรู้จักใช้ทรัพยากร ผู้วิจัยให้นักเรียนทำกิจกรรมสร้างสิ่งประดิษฐ์จากของเหลือใช้ พฤติกรรมขณะที่ทำกิจกรรมนักเรียนต่างก็สนใจพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นว่าของเหลือใช้ที่อยู่ในบ้านตนเองมีอะไรบ้าง แล้วเอามาทำอะไรได้บ้าง บ้างก็บอกว่า “หนูเอาแก้วน้ำจากเซเว่นมาใส่ดินสอค่ะ” “ผมเอาขวดน้ำมาทำเป็นกระปุกออมสิน” หลังจากที่คุณวิจัยให้นักเรียนประดิษฐ์สิ่งของ มีที่ใส่ดินสอจากแกนทิชชู และกรอรูปจากกล่องกระดาษลัง นักเรียนต่างเข้ามาพูดคุยว่า “หนูจะเอาไปใส่ของที่บ้าน และก็จะไปทำเพิ่มที่บ้าน” “หนูจะไปสอนแม่ให้ทำกรอรูปด้วยค่ะ” นักเรียนมีพฤติกรรมไปในทางที่ดี ตรงกับจุดประสงค์ที่คุณวิจัยตั้งไว้ ว่ารู้จักการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ที่นอกจากนั้นคือ นักเรียนมีความรู้ไปสอนคุณพ่อคุณแม่ที่บ้าน ซึ่งครูหรือผู้ปกครองควรสนับสนุนต่อไป

พฤติกรรมด้านความมีมารยาท และ ปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทย

ผู้วิจัยจะขอยกตัวอย่างพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด ดังนี้

พฤติกรรมการทำความเคารพผู้ใหญ่ การสัมมาคารวะ ใช้คำพูดที่ไพเราะ ผู้วิจัย

ทำการสังเกตพฤติกรรมก่อนการทดลอง พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่จะทำความเคารพก็ต่อเมื่อคุณครูทักทาย มีน้อยมากที่ทำความเคารพเอง ในเรื่องของการมีสัมมาคารวะ นักเรียนส่วนใหญ่จะพูดแทรกขณะที่ทำกิจกรรม เพราะนักเรียนอยากจะแสดงความคิดเห็น แต่มีนักเรียนชายอยู่ 1 คน ที่มักจะพูดแทรกในเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับการสอน พูดไปเรื่อย และมักไม่มีหางเสียง พูดห้วน ๆ

หลังจากที่ได้เรียน ผู้วิจัยสังเกตนักเรียนส่วนใหญ่จะสับสนติดทักทายผู้วิจัยเอง รวมทั้งครูคนอื่น ๆ ด้วย ส่วนนักเรียนชายคนนั้นพฤติกรรมการพูดแทรกกลดลง แต่ยังมียุบยั้ง มีทางเสียง และพูดไพเราะขึ้นกว่าเดิม ผู้วิจัยใช้วิธีเข้าไปคุยถึงปัญหาที่นักเรียนเป็น พูดคุย ๆ ให้นักเรียนได้คิดว่าการที่พูดแทรกและพูดไม่ไพเราะมันมีผลเสียอย่างไร แล้วการพูดจาดี ๆ ทำตัวเป็นเด็กดี ผลที่ตามมาจะเป็นอย่างไร ผู้วิจัยยกตัวอย่างจากนิทานให้นักเรียนได้ฟัง นักเรียนพูดกับผู้วิจัยว่า “ผมจะพูดดี ๆ ครับ และก็ไม่พูดแทรกคุณครูด้วย เมื่อวานตอนกลับไปบ้าน พ่อแม่กับแม่ก็ชมว่าผมพูดไพเราะ” นักเรียนได้เรียนรู้ว่าสิ่งที่ตามมาจากการเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองคือ จะมีแต่คนชื่นชม พ่อแม่และคุณครูก็ชอบที่นักเรียนเป็นเด็กดี

ที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ก็ตัวอย่างพฤติกรรมที่เห็น ได้ชัดเจนจากนักเรียนกลุ่มที่ใช้แผนการสอนแบบผูกเป็นเรื่องราว (Storyline Approach) ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอสรุปภาพรวมของพฤติกรรมนักเรียนในกลุ่มที่ใช้แผนการสอนแบบผูกเป็นเรื่องราว (Storyline Approach) หลังจากได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น มีบ้างที่ยังคงมีพฤติกรรมเดิมอยู่ แต่นักเรียนก็เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งเห็นได้ว่าการเรียนการสอนแบบผูกเป็นเรื่องราว สามารถทำให้พฤติกรรมของนักเรียนเปลี่ยนไปในทางที่ดี เพราะแผนการสอนแบบผูกเป็นเรื่องราว เป็นการเสนอสิ่งที่น่าสนใจให้กับนักเรียน มีกิจกรรมที่หลากหลาย เน้นให้นักเรียนเป็นผู้คิด และลงมือปฏิบัติเพื่อหาคำตอบเอง ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจขณะที่ทำการเรียน เมื่อนักเรียนสนใจก็เกิดการเรียนรู้ เกิดการจดจำ และเข้าใจเป็นขั้นตอน และแสดงพฤติกรรมออกมาในทางที่ถูกที่ควร การให้นักเรียนระดับปฐมวัยเรียนรู้เรื่องคุณธรรม จริยธรรม ไม่ใช่เรื่องยาก ถ้าครูผู้สอนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องวางแผนการสอนให้ดี จัดทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับนักเรียน และเชื่อมโยงเรื่องราวคุณธรรม จริยธรรมต่าง ๆ ใส่วิธีในกิจกรรม นักเรียนจะเกิดความสนุกสนาน และ อยากเรียนรู้

พัฒนาการที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในด้านคุณธรรม จริยธรรม ในกลุ่มทดลองที่ใช้แผนการสอนแบบผูกเป็นเรื่องราว ตามองค์ประกอบทั้ง 4 ฉาก ตัวละคร การดำเนินชีวิต และ ปัญหาที่ต้องแก้ไข

ระยะที่ 1 การสร้างฉาก

ฉาก เป็นการแนะนำ (Introduction) ให้ผู้เรียนได้ทราบว่าเขากำลังจะมีประสบการณ์ใหม่ ๆ เกิดขึ้น เป็นการเริ่มเข้าสู่บทเรียน หรือเปิดตัวเรื่องในฉากจะเป็นการระบุสถานที่ สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ สถานการณ์ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นเพื่อดำเนินเรื่อง โดยมีนักเรียนเป็นคนดำเนินเรื่องราว การทำกิจกรรมการเรียนการสอนในช่วงนี้เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันใช้ความคิดของตนเองวางแผน และร่วมกันสร้างฉากด้วยตัวเอง โดยที่ผู้วิจัยสร้างเรื่องราวให้นักเรียน

จินตนาการว่า ในห้องเรียนคือหมู่บ้าน ผู้วิจัยถามคำถามนักเรียนต่อว่า “ในหมู่บ้านจะต้องมีอะไรบ้าง จะเรียกว่าหมู่บ้าน” นักเรียนต่างก็ช่วยกันแสดงความคิดเห็นกันอย่างสนุกสนาน

ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม แล้วให้นักเรียนสมมติว่าในแต่ละกลุ่มคือ “บ้าน” ในหมู่บ้าน มีบ้าน 3 หลัง หลังจากนั้นผู้วิจัยถามคำถามนักเรียนว่า “จะต้องมีใครอยู่ภายในบ้านของเราบ้าง” ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งหน้าที่ภายในบ้านกันเอง ในช่วงที่นักเรียนกำลังเลือกว่าใครจะทำหน้าที่อะไรในบ้านของตนเองนั้น พฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมที่พบคือ มีนักเรียนบางส่วนที่ไม่รับฟังความคิดเห็นของเพื่อน มีการแย่งพูดและพูดเสียงดังใส่กัน ผู้วิจัยสั่งให้นักเรียนทุกบ้านนั่งลง และถามนักเรียนว่า “ทราบหรือไม่ว่า ครูให้นักเรียนนั่งลงทำไม ทั้งๆ ที่ยังเลือกตำแหน่งสมาชิกในบ้านไม่เสร็จ” นักเรียนทั้งหมดเงียบคิด มีบางคนที่ถูกถูกต้อง ว่ามีเพื่อนๆ ในบ้านแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ผู้วิจัยถามวิธีแก้ปัญหาให้กับนักเรียนที่เป็นผู้แสดงพฤติกรรมนั้น และถามกับนักเรียนคนอื่นที่เหลือด้วย ตรงจุดนี้เป็นการให้นักเรียนรู้จักแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตัวเอง ตรงกับองค์ประกอบของแนวการสอนแบบสุกเป็นเรื่องราว ระยะที่ 4 นั่นก็คือ ปัญหาที่ต้องแก้ไข

เมื่อนักเรียนแบ่งหน้าที่กันเรียบร้อย ผู้วิจัยให้นักเรียนเลือกพื้นที่ภายในห้องเรียนเพื่อสร้างเป็นบ้านของกลุ่มตนเอง หลังจากนั้นผู้วิจัยให้นักเรียนหาอุปกรณ์ที่มีอยู่ภายในห้องเรียนมาสร้างเป็นบ้าน พฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม ในช่วงนี้ของนักเรียนแสดงออกในทางที่ดี คือทุกคนช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี ไม่มีเหตุการณ์ที่ทะเลาะเบาะแว้ง นักเรียนไม่ได้ช่วยแค่ในบ้านของกลุ่มตัวเองเท่านั้น ยังช่วยแบ่งสิ่งของระหว่างบ้านกันด้วย ถือเป็นพฤติกรรมเรื่องความมีน้ำใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันที่ดีมาก หลังจากที่นักเรียนสร้างอาณาเขตของตนเองเสร็จแล้ว ผู้วิจัยแจกกระดาษแข็งแผ่นใหญ่ให้นักเรียนในแต่ละบ้านช่วยกันวาดรูปบ้านของตนเอง พร้อมช่วยกันระบายสีให้สวยงาม เมื่อนักเรียนในแต่ละกลุ่มวาดรูปบ้านในจินตนาการเสร็จทุกกลุ่ม ผู้วิจัยให้นักเรียนออกมาอธิบายรายละเอียดในภาพวาดของกลุ่มตนเอง ในตอนนี้ นักเรียนมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสนใจเรื่องราวที่เพื่อนออกมาพูดบรรยายหน้าชั้นเรียน ทุกคนตั้งใจฟังและแสดงความคิดเห็นกันอย่างสนุกสนาน สอดคล้องกับ พิมพันธ์ เฉชะคุปต์ (2542) ที่ว่าการดำเนินการเรียนด้วยตัวเอง ทำให้การเรียนสนุกสนานและทำท่ายอยู่ตลอดเวลาและ ตรงกับที่ไซมอน (Simon, 1997) กล่าวว่า การที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และเป็นตัวละครในเรื่องราวที่บรรยายอย่างง่าย ๆ ทำให้สิ่งที่เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนการสอนมีลักษณะเป็นเรื่องราวที่ดำเนินไปเหมือนการผูกเรื่องที่ต่อเนื่องกันไปตลอด โดยใช้เรื่องราวในการสร้างเป็นบริบทที่เต็มไปด้วยความหมาย ซึ่งครูและนักเรียนสามารถช่วยกันสร้างโลกอีกโลกหนึ่งซึ่งเต็มไปด้วยสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง

เมื่อนักเรียนสร้างบ้านของกลุ่มตนเองแล้ว สัปดาห์ต่อมาผู้วิจัยสร้างเรื่องราวต่อว่า วันนี้ นักเรียนในแต่ละบ้านจะได้ไปเที่ยวสวนสัตว์ ผู้วิจัยให้นักเรียนจินตนาการว่า ห้องเรียนเป็น สวนสัตว์ มีสัตว์มากมายหลายชนิด ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันตกแต่งห้อง โดยใช้ตุ๊กตาที่มีอยู่ใน ห้องเรียนจัดวางตามมุมต่าง ๆ ภายในห้องให้เป็นสวนสัตว์ในจินตนาการของนักเรียน พฤติกรรม ของนักเรียนในกิจกรรมนี้แสดงออกอย่างตื่นเต้นที่จะได้มีส่วนร่วมในการจัดตกแต่งสถานที่ด้วยความคิดที่เขาคิดขึ้นเอง โดยไม่มีกรอบมาบังคับ ทำให้เขาารู้สึกภูมิใจและสนุกสนานกับสิ่งที่เขากำลังลงมือทำ ตรงกับทฤษฎีของพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ (Jerome Bruner) ที่ว่า นักเรียนระดับปฐมวัยจะเรียนรู้และเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมโดยผ่านการกระทำหรือการลงมือปฏิบัติ เช่น ครูจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม โดยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม อาจจะออกมาในรูปแบบเกม หรือผลงานให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ เป็นต้น ซึ่งการเรียนการสอนแบบผูกเป็นเรื่องราว (Storyline Approach) เน้นให้นักเรียนลงมือปฏิบัติเอง มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ สอดคล้องกับ ธารณี วิทยาอนิวัตน์ (2542) ที่ว่า ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมสูง ทั้งการเรียนรู้ การคิด การปฏิบัติ ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริง เพราะผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ และยังตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพของตนเองในการเรียนรู้อย่างเต็มที่ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่คงทนและ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

ระยะที่ 2 การสร้างตัวละคร

การสร้างตัวละครในที่นี้คือ ตัวของผู้เรียนที่ได้แบ่งหน้าที่ว่า ใครทำอะไรในบ้านของตนเอง ใครเป็นพี่คนโต คนรอง น้องคนเล็ก หรือเป็นเพื่อน ผู้วิจัยได้ถามถึงหน้าที่ที่แต่ละคนเป็น ว่า ต้องทำอะไรบ้างเมื่ออยู่ในบ้านของตนเอง มีนักเรียนตอบมาว่า “ที่หนูเลือกเป็นพี่เพราะว่าจริง ๆ แล้วหนูเป็นพี่อยู่ค่ะ คุณแม่กำลังมีน้อง น้องหนูอยู่ในท้องคุณแม่ เป็นพี่จะต้องดูแลน้อง หานมให้น้องกิน ช่วยเหลือคุณแม่เลี้ยงน้อง ไม่ดื้อกับคุณแม่และคุณพ่อ ช่วยเหลืองานที่บ้านด้วยค่ะ” จากการตอบคำถามของนักเรียน นักเรียนตอบจากประสบการณ์เดิมที่นักเรียนปฏิบัติตัวกับพ่อแม่ที่บ้านว่าคนที่พี่ต้องดูแลน้อง ช่วยเหลืองานบ้านเล็ก ๆ น้อย ๆ เท่าที่ช่วยได้ สอดคล้องกับที่ สุทธิลักษณ์ อรัญนารถ (2540) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้านความรู้ และ เหตุผลเชิงคุณธรรม จริยธรรม ความรู้เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมเป็นเรื่องของสิ่งที่เป็นนามธรรม การที่นักเรียนระดับปฐมวัยโดยเฉพาะเด็กเล็กจะเรียนรู้ได้มักจะเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของตนเอง และจากการเลียนแบบคนใกล้ชิด เช่น พ่อแม่ ครูอาจารย์ การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและจากการเลียนแบบผู้อื่น นักเรียนต้องอาศัยความสามารถของตนเองในการคิดด้วย ได้แก่ การเข้าใจ

การวิเคราะห์แยกแยะเหตุผลและการประเมินตัดสินใจก่อนตัดสินใจทำตามความคิด และ วลัยพานิช (2542) กล่าวว่า ผู้เรียนต้องใช้ประสบการณ์ หรือความรู้เดิมที่มีมาเป็นพื้นฐานสำคัญในการทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ โดยผู้เรียนต้องตอบคำถามหลักของผู้สอน ไปค้นพบคำตอบ ผู้เรียนต้องใช้ทักษะการคิด ทักษะการแสวงหาความรู้ เพื่อที่จะเดินเรื่องราว หรือประสบการณ์ให้เต็ม และต้องพร้อมที่จะพิสูจน์ข้อค้นพบหรือพิสูจน์แนวคิดของตนเอง

การที่นักเรียนได้สร้างตัวละครว่าใครในบ้านจะทำหน้าที่เป็นอะไรนั้น นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้ว่าการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในบ้านที่มีสมาชิกอยู่หลายคนจะต้องปฏิบัติตัวอย่างไรต่อกันบ้าง โดยนักเรียนจะต้องสวมบทบาทตัวละครที่นักเรียนเลือกจะร่วมทำกิจกรรมกับผู้วิจัยตลอดเวลา เช่น ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันทำกิจกรรมระบายสีในหัวข้อความรับผิดชอบ มีนักเรียนที่สมมติบทบาทเป็นพี่คนโตของบ้านกำลังระบายสีช่วยเพื่อนอีกคนที่สมมติบทบาทเป็นน้อง นักเรียนที่เป็นพี่พูดกับนักเรียนที่เป็นน้องว่า “เอามาให้พี่ด้วยพี่ระบายตรงนี้ให้นะ” หรือ นักเรียนที่สมมติบทบาทเป็นน้องจะเชื่อฟังคำสั่งของพี่ เป็นต้น นักเรียนจะสวมบทบาทสมมติอยู่ตลอดเวลา นักเรียนเชื่อว่าเขาคือละครตัวนั้นจริง ๆ ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า เมื่อผู้วิจัยหมดชั่วโมงสอนแล้ว มีนักเรียนบางคนยังเรียกเพื่อนขึ้นด้นว่า พี่ และ น้องกันอยู่ อีกทั้งยังปฏิบัติตัวต่อกันเหมือนพี่น้องที่ว่า พี่ต้องคอยช่วยเหลือน้อง ไม่รังแกน้อง คอยแนะนำแต่สิ่งที่ดี และน้องต้องเชื่อฟังพี่ ไม่คือ เช่น เวลากินข้าวกลางวัน นักเรียนที่สวมบทบาทเป็นพี่จะคอยเรียกนักเรียนที่สวมบทบาทเป็นน้องให้มานั่งด้วยกัน พูดแนะนำว่ากินข้าวให้หมดจาน เลื่อนเก้าอี้ให้นั่ง หรือ ผู้ที่รับบทบาทเป็นน้องจะช่วยเอาผ้ามาเช็ดที่โต๊ะเวลากินข้าวเสร็จ เชื่อฟังพี่ เป็นต้น

ผู้วิจัยสร้างสถานการณ์อีกอย่างหนึ่งให้นักเรียนจินตนาการและสมมติบทบาทของตนเอง นั่นคือ ไปเที่ยวสวนสัตว์ อยู่ในกิจกรรมการเรียนการสอนคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัย มีฉากเป็นสวนสัตว์ ตัวละครที่เกี่ยวข้องกับสวนสัตว์ทั้งหมด การดำเนินชีวิต และมีสถานการณ์ที่ต้องแก้ไข ผู้วิจัยถามนักเรียนว่า “ใครเคยไปเที่ยวสวนสัตว์แล้วบ้าง” นักเรียนทุกคนต่างก็ตอบคำถามของผู้วิจัย คำตอบของนักเรียนที่ได้ตอบออกมาจะเป็นลักษณะการบรรยายว่า เช่น ตนเองไปกับใคร ไปสวนสัตว์ที่ไหน มีสัตว์และได้ดูสัตว์อะไรบ้าง เป็นต้น นักเรียนมีพฤติกรรมที่สนุกสนานที่ได้พูดคุยกับผู้วิจัย หลังจากนั้นผู้วิจัยถามต่อว่า “ภายในสวนสัตว์มีใครทำหน้าที่อะไรบ้าง” นักเรียนช่วยกันคิด และตอบคำถาม นักเรียนตอบว่า มีคนขายบัตร คนสวน คนขายอาหารสัตว์ คนที่เข้าไปดูสัตว์ ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนเลือกตัวละครกันเอง ว่าใครอยากเป็นอะไรโดยไม่บังคับ การที่นักเรียนเลือกจะเป็นตัวละครตัวใดนั้น ปัจจัยแรกคือประสบการณ์เดิมของนักเรียน

นักเรียนระดับปฐมวัยเป็นช่วงที่มีจินตนาการต่อเรื่องราวต่าง ๆ ได้ดี มีการรับรู้ความเข้าใจต่อแวดล้อมต่าง ๆ ช่างคิด จินตนาการ และพร้อมรับข้อมูลทุกอย่าง การที่นักเรียนเชื่อในสิ่งที่เขาเป็นนั้นจะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะเมื่อนักเรียนเชื่อในตัวละครหรือบทบาทสมมติที่นักเรียนเป็นอยู่จะเชื่อมโยงถึงพฤติกรรมที่นักเรียนจะแสดงออกมา เช่น เป็นพี่ต้องดูแลน้อง ช่วยพ่อแม่เลี้ยงน้อง เป็นน้องต้องเชื่อฟังพี่ เป็นต้น พฤติกรรมที่แสดงออกเหล่านี้มีทั้งมาจากประสบการณ์ที่ผ่านมา หรือเป็นอยู่ และจากสภาพแวดล้อมรอบข้างตัวนักเรียน ซึ่งไม่ต้องใช้ความคิดอะไรมาก นักเรียนรับรู้อยู่แล้ว การที่นักเรียนแสดงออกทางการกระทำหรือคำพูดเกี่ยวกับหน้าที่ที่ตนเองเลือกเป็นนั้น แสดงว่านักเรียนมีกรรับรู้เรื่องคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง และผู้อื่น ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในระดับพื้นฐาน ซึ่งการรับรู้ตรงนี้ถือว่าเป็นความรู้เรื่องคุณธรรม จริยธรรม ขั้นพื้นฐานของนักเรียน แต่ละคนจะมีการรับรู้ที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับหลาย ๆ ปัจจัย สอดคล้องกับ ความรู้ (Knowledge) ในทัศนะของฮอสเปอร์ (มาโนช เวฬุพันธ์, 2532, หน้า 15-16) กล่าวว่า เป็นขั้นแรกของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการจดจำ ซึ่งอาจจะโดยการนึกได้ มองเห็น ได้ยิน หรือ ได้ฟัง ความรู้นี้เป็นหนึ่งในขั้นตอนของการเรียนรู้ โดยประกอบไปด้วยคำจำกัดความหรือความหมาย ข้อเท็จจริง เป็นต้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ความรู้เป็นเรื่องของการจำอะไรได้ ระลึกได้ โดยไม่จำเป็นต้องใช้ความคิดที่ซับซ้อนหรือใช้ความสามารถของสมองมากนัก

เมื่อนักเรียนมีความรู้เรื่องคุณธรรม จริยธรรม ในขั้นพื้นฐานตามด้วยความเชื่อในบทบาทสมมติที่นักเรียนเป็น จะทำให้การทำกิจกรรมการเรียนการสอนง่ายขึ้น นักเรียนเปิดรับความรู้ใหม่ ๆ ที่ลึกซึ้งกว่าเดิม นักเรียนเกิดความรู้สึกหรือรันทที่จะอยากรู้อะไรใหม่ ๆ จากผู้วิจัย และอยากแสดงความคิดเห็น นักเรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความสนใจ เมื่อนักเรียนเกิดความสนใจต่อกิจกรรมการเรียนการสอน มีผลทำให้ความรู้ที่นักเรียนมีในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ขั้นพื้นฐานนั้นก็จะเปลี่ยนเป็นความเข้าใจและเกิดการจดจำ สุดท้ายคือการแสดงออกของพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และฝังรากลึกติดตัวของนักเรียนตลอดไป

ระยะที่ 3 การดำเนินชีวิต และ ระยะที่ 4 การแก้ไขปัญห

เมื่อมีตัวละครเกิดขึ้นก็ต้องมีการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นเรื่องราวของตัวละครว่าได้ทำกิจกรรมอะไรบ้าง ผู้วิจัยได้สร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายกิจกรรม ตัวอย่างเช่น

1. กิจกรรมเล่านิทานเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม มีทั้งผู้วิจัยเป็นผู้เล่าเอง และให้นักเรียนเป็นผู้เล่า ทั้ง 6 หัวข้อคุณธรรม จริยธรรม โดยกิจกรรมนี้ช่วงแรก ๆ นักเรียนที่ออกมาเล่านิทานจะเล่าเป็นไปในลักษณะที่จับต้นชนปลายไม่ถูก คิดอะไรได้ก็พูดออกมา ไม่มีการเชื่อมต่อกัน

เพราะ ความตื่นเต้นที่ได้ออกมาแล้ว จึงยังไม่ได้เตรียมตัวมากนัก ช่วงหลังนักเรียนเล่านิทานพอรู้เรื่อง มีการกล่าวถึงใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ซึ่งนักเรียนบางคนก็จดจำมาจากการนั่งฟังผู้วิจัยเล่านิทาน สอดคล้องกับ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของแบนดูรา (Bandura, 1977, p. 22-27) เชื่อว่ามนุษย์มีการเรียนรู้พฤติกรรมจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยตรงคือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองและเกิดโดยทางอ้อม คือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับบุคคลอื่นหรือเรียนรู้จากตัวแบบ ซึ่งเป็นการเรียนรู้โดยอาศัยกระบวนการสังเกต นักเรียนใช้วิธีการสังเกตขณะที่ผู้วิจัยกำลังเล่านิทาน ไม่ว่าจะเป็นน้ำเสียง ท่าทางขณะเล่า นักเรียนแสดงออกอย่างไม่ตื่นเต้นเหมือนคนแรก ๆ นิทานที่นักเรียนเล่าจะเกี่ยวกับเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ขึ้นอยู่กับในสัปดาห์นั้น ๆ ผู้วิจัยสอนหัวข้ออะไร

2. กิจกรรมวาดภาพระบายสี มีอยู่ในทุก ๆ สัปดาห์ นักเรียนชอบวาดรูปและระบายสีตามจินตนาการ ผู้วิจัยให้นักเรียนวาดภาพและระบายสีตามหัวข้อคุณธรรม จริยธรรม ทั้ง 6 หัวข้อ นักเรียนต้องช่วยกันภายในบ้านระบายสีให้สวยงาม เมื่อเสร็จเรียบร้อยแล้วจะมีการให้คะแนน โดยใช้สัญลักษณ์เป็นดาว มีคะแนนเต็ม 5 คะแนน นักเรียนจะเป็นผู้ให้คะแนนเอง

3. กิจกรรมดูแลและรักษาสัตว์มีชีวิต สำหรับกิจกรรมนี้อยู่ในหัวข้อคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ ผู้วิจัยให้นักเรียนในแต่ละบ้านช่วยกันจัดตู้ปลา และปลูกต้นไม้ โดยผู้วิจัยเป็นผู้จัดเตรียมอุปกรณ์ให้ และเป็นคนคอยช่วยเหลือนักเรียน ขณะทำกิจกรรมนักเรียนมีท่าทางสนใจและตื่นเต้นที่จะได้จัดตู้ปลาและปลูกต้นไม้ นักเรียนบางคนพูดคุยกับเพื่อนเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงที่ตนเองเลี้ยงไว้ที่บ้าน บางคนเล่าว่า ที่บ้านตนเองปลูกต้นไม้อะไรไว้บ้าง นักเรียนต่างสนุกสนานในการทำกิจกรรมครั้งนี้ เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมเสร็จ ผู้วิจัยพูดคุยถึงความรับผิดชอบที่นักเรียนทุกคนในทุกบ้านต้องช่วยกันดูแลต้นไม้ และคอยให้อาหารปลาทุกวัน ผู้วิจัยให้นักเรียนออกมารายงานสภาพของปลาและต้นไม้ของบ้านตนเองว่ามีอะไรเกิดขึ้นบ้าง โดยให้ตัวแทนออกมารายงานหน้าชั้นเรียน ผู้วิจัยคอยสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนอยู่ทุกวัน ในช่วงแรก ๆ มีนักเรียนบางคนที่ไม่รับผิดชอบต้นไม้ของบ้านตนเอง บางคนก็ลืมให้อาหารปลา พอถึงชั่วโมงเรียนผู้วิจัยนำปัญหาที่เกิดขึ้นมาพูดคุยกับนักเรียนและให้นักเรียนหาวิธีแก้ไข

วิธีการแก้ไขปัญหา (ระยะที่ 4) ผู้วิจัยให้นักเรียนเป็นคนแก้ไขปัญหาเอง ให้ช่วยกันคิดว่า จะแก้ปัญหาที่สมาชิกในบ้านของตนเองลืมรดน้ำ และให้อาหารปลาอย่างไร นักเรียนต่างช่วยกันคิดภายในบ้าน และเสนอความคิดเห็นออกมา มีแบ่งเวรช่วงเวลากันภายในบ้าน เข้าเป็นหน้าที่ผู้ชาย เป็นหน้าที่ผู้หญิง อีกบ้านก็เสนอมาว่าผู้ชายรดน้ำ ผู้หญิงให้อาหารปลา บ้างก็บอกว่าใครไม่ทำหน้าที่จะบอกคุณครูหักคะแนนดาวของบ้านนั้น เป็นต้น ผู้วิจัยให้ตกลงกันเองภายในบ้านว่าจะเลือกลักษณะใด หลังจากนั้นผู้วิจัยถามถึงปัญหาเรื่องไม่ทำตามหน้าที่ ว่าถ้าเรามีหน้าที่ที่

ต้องรดน้ำ หรือ ให้อาหารปลา และเราไม่รับผิดชอบหน้าที่ จะเกิดอะไร ถ้าปลาไม่ได้กินอาหาร ไม่มีคนรดน้ำต้นไม้ นักเรียนตอบว่า “ปลาและต้นไม้จะตาย” “ปลาและต้นไม้จะไม่โต” มีนักเรียนผู้หญิงคนหนึ่งพูดขึ้นว่า “โลกก็จะร้อน” ผู้วิจัยถามต่อว่าทำไมโลกจะร้อนถ้าเราไม่รดน้ำต้นไม้ นักเรียนตอบมาว่า “ถ้าไม่รดน้ำต้นไม้ก็จะไม่โตงะละ แล้วโลกเราก็จะร้อน” ผู้วิจัยถามว่าใครบอกว่าโลกจะร้อน ไปรู้มาจากไหน นักเรียนตอบกลับมาว่า “ดูจากในโทรทัศน์ละ ว่าตอนนี้โลกร้อนต้องช่วยกันปลูกต้นไม้ เยอะ” จากการตอบคำถามของนักเรียนแสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความคิดเชื่อมโยงเข้ากับสภาพแวดล้อมในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี และสื่อมวลชนมีอิทธิพลอย่างมากต่อการรับรู้ของเด็ก สอดคล้องกับที่ ชงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ (2548) กล่าวว่า การถ่ายทอดรูปแบบต่าง ๆ ผ่านทางสื่อมวลชนก่อให้เกิดการลอกเลียนแบบการทำตามอย่างรูปแบบเหล่านั้น หากผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและถ่ายทอดคุณธรรมจริยธรรมจะมีจิตสำนึกในการใช้สื่อสารมวลชนเพื่อการสร้างสรรค์แล้วจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและถ่ายทอดคุณธรรมจริยธรรมอย่างมาก เพราะตัวอย่างรูปแบบจากสื่อมวลชนสามารถเป็นแบบอย่างและประสบการณ์ตรงได้เลย ถ้ารู้จักใช้อย่างมีวิจารณญาณและมีเหตุผล เพราะฉะนั้นครูผู้สอน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนระดับปฐมวัย ก็ควรช่วยสนับสนุนและส่งเสริมสิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์

หลังจากนั้นผู้วิจัย คอยสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนอีกครั้งหนึ่ง ผลปรากฏว่า ก็ยังมีบ้างที่ไม่ทำหน้าที่ของตนเอง มีอยู่วันหนึ่ง นักเรียนมาบอกกับผู้วิจัยว่า “มีปลาตายละ” ผู้วิจัยเลยให้นักเรียนคิดแก้ปัญหา (ระยะที่ 4) และถามว่าทำไมปลาจึงตายได้ นักเรียนต่างตอบว่า “เพราะไม่ได้ให้อาหารปลาละ ครับ” ผู้วิจัยถามต่อว่า เราควรทำอย่างไรกันดี นักเรียนต่างช่วยกันคิด มีนักเรียนคนหนึ่งพูดออกมาว่า “ครูขา เอาปลาจากบ้านหนูไปหนึ่งตัวก็ได้ละ เพื่อนจะได้มีปลา” นักเรียนคนนี้มีพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม ในด้านความเมตตา กรุณา รู้สึกรู้สึต่อตัวเองและผู้อื่น นักเรียนรู้จักแบ่งปัน เสียสละ ปลาให้เพื่อนข้างบ้านของตัวเอง โดยที่ผู้วิจัยไม่ต้องบอก นักเรียนคิดแก้ปัญหาเป็น ถือว่ามีพฤติกรรมในทางที่ดีมาก

4. กิจกรรมกระดานแห่งความรัก สำหรับกิจกรรมนี้อยู่ในหัวข้อคุณธรรม จริยธรรมด้านความเมตตา กรุณา มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น โดยครูแจกกระดานหนังสือพิมพ์ให้นักเรียนบ้านละ 1 แผ่น จุดประสงค์คือ นักเรียนมีความอดทนอดกลั้น ต่อความยากลำบาก การช่วยเหลือกัน และกัน การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และความสามัคคีในกลุ่ม

ลักษณะกิจกรรม ครูแจกกระดานหนังสือพิมพ์ให้บ้านละ 1 แผ่นใหญ่ โดยให้สมาชิกภายในบ้านทุกคนเข้าไปยืนอยู่บนกระดานหนังสือพิมพ์นั้น ห้ามออกนอกหนังสือพิมพ์โดยเด็ดขาด ทำวิธีไหนก็ได้ให้สมาชิกภายในบ้านช่วยกันคิดและช่วยเหลือกัน สมาชิกทุกคนในบ้านต้องไม่อยู่นอกกระดานหนังสือพิมพ์เลย ยืนบนกระดานหนังสือพิมพ์จนครบทุกคน

ประสบการณ์ วิธีการสอนแบบผูกเป็นเรื่องราวจะสร้างบริบทสำหรับการเรียนรู้ที่นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ โดยจัดงานต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้นจากบริบทที่นักเรียนเห็นว่าสำคัญและมีความหมายสำหรับพวกเขา วิธีการสอนนี้จะช่วยให้นักเรียนมีโอกาสด้านความรู้ ความเข้าใจและทักษะ โดยใช้บริบทต่าง ๆ เป็นตัวสนับสนุน

5. กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ สำหรับกิจกรรมนี้อยู่ในหัวข้อคุณธรรม จริยธรรม ด้านความกตัญญูทดแทน ผู้วิจัยให้นักเรียนในแต่ละบ้านช่วยกันคิดเรื่องราวที่จะออกมาแสดงละครให้เพื่อน ๆ บ้านคนอื่นได้ดู โดยเนื้อหาเกี่ยวกับความกตัญญูทดแทน ก่อนทำการแสดง ผู้วิจัยถามนักเรียนถึงความหมายของคำว่าความกตัญญูทดแทน นักเรียนต่างก็แสดงความคิดเห็นกันอย่างหลากหลาย มีการยกตัวอย่างเรื่องราวอีกด้วย หลังจากนั้นผู้วิจัยแบ่งมุมให้นักเรียนแต่ละบ้านไปคิดเรื่องราวและเตรียมตัวแสดงละครเรื่องความกตัญญูทดแทน จะเป็นความกตัญญูต่อพ่อแม่ หรือต่อคุณครูก็ได้ ขณะที่นักเรียนในแต่ละบ้านกำลังช่วยกันคิดหาตัวละคร ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมนักเรียนในแต่ละบ้านพบว่า มีทั้งนักเรียนที่ช่วยเพื่อนออกความคิดเห็น มีบางคนพูดคุยเล่นกับเพื่อนไม่สนใจแสดงความคิดเห็น บางคนอยู่เฉย ๆ ไม่ช่วยอะไร ผู้วิจัยสังเกตว่านักเรียนที่เป็นหัวหน้ากลุ่มภายในแต่ละบ้านจะแก้ปัญหาอย่างไร (ระยะที่ 4) นักเรียนที่เป็นหัวหน้าภายในบ้านเดินไปพูดคุยให้สมาชิกในบ้านที่ไม่สนใจว่า “มาช่วยกันคิดหน่อยซิ อย่าเล่นกัน เคี้ยวบ้านเราไม่มีอะไรเล่นให้คนอื่นดูนะ” นักเรียนสามารถชักชวนสมาชิกในบ้านได้เอง โดยที่ผู้วิจัยไม่ต้องบอก หลังจากนั้นนักเรียนก็ช่วยกันแสดงความคิดเห็นว่าใครจะเล่นเป็นบทอะไร ผู้วิจัยคอยให้คำแนะนำ

เมื่อนักเรียนเตรียมการแสดงพร้อมแล้วผู้วิจัยให้บ้านที่พร้อมที่สุดออกมาแสดงละครเรื่องความกตัญญูทดแทน นักเรียนแสดงเรื่องความกตัญญูทดแทนต่อพ่อแม่ เนื้อหาที่นักเรียนช่วยกันคิดมีดังนี้ มีนักเรียนชาย 1 คน แสดงเป็นคุณพ่อ กำลังทำทำอ่านหนังสือพิมพ์ มีนักเรียนผู้หญิงแสดงเป็นลูกสาว 3 คน มีคนพูดดำเนินเรื่อง 1 คน คุณพ่อกำลังนั่งอ่านหนังสือพิมพ์ในตอนเช้า มีลูกสาว 3 คนกำลังเล่น อีกช่วงขณะลูกทั้ง 3 คน ทะเลาะกัน คุณพ่อลุกขึ้นไปแยกลูก ๆ ออกจากกัน และอบรมสั่งสอนว่าเป็นพี่น้องต้องรักกัน ไม่ทะเลาะกัน เช้าวันรุ่งขึ้น คุณพ่อกำลังนั่งอ่านหนังสือพิมพ์ที่เดิม แล้วลูกสาวทั้ง 3 คนได้ถือขนมเค้กมาให้คุณพ่อ โดยแอบถือออกมาไม่ให้คุณพ่อเห็น (นักเรียนสมมติให้หนังสือนิทานเป็นขนมเค้ก) แล้วลูก ๆ ก็ร้องเพลง อวยพรวันเกิดให้กับคุณพ่อพร้อมพูดกับคุณพ่อว่า “ขอให้คุณพ่อมีความสุขและพวกหนูจะไม่ดื้อกับคุณพ่อค่ะ หนูรักพ่อ” นักเรียนผู้ชายที่รับบทเป็นคุณพ่อทำท่าเป่าเค้ก และพูดกับว่า “ขอให้ลูกเป็นเด็กดีก็พอ” ผู้วิจัยถามนักเรียนที่แสดงว่าต้องการให้เพื่อน ๆ รู้อะไรในละครเรื่องนี้ นักเรียนกลุ่มที่แสดงตอบกลับมว่า “ต้องการให้เพื่อน ๆ เป็นเด็กดีของพ่อแม่ ไม่ใช่ ไม่ชน ต้องช่วยเหลืองานพ่อแม่ที่บ้าน แล้วพ่อ

แม้จะมีความสุข และเราจะเป็นเด็กที่ดีของพ่อแม่ค่ะ” นักเรียนที่นั่งอยู่ในแต่ละบ้านยกมือขึ้นเพื่อจะแสดงความคิดเห็นกับผู้วิจัยว่าตนเองทำอะไรให้พ่อแม่กันบ้าง

การที่ผู้วิจัยให้นักเรียนลงมือคิดเรื่องราวและนำเสนอมาเป็นรูปแบบละครนั้นก็เพื่อให้ นักเรียนรู้สึกสนุกสนานกับกิจกรรมที่หลากหลายในการเรียนรู้คุณธรรม จริยธรรมที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้จากประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ของผู้อื่น และเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ จากบุคคลรอบๆ ข้าง เมื่อนักเรียนสนุกสนานในการเรียนรู้ นักเรียนจะเกิดการจดจำต่อเรื่องราวที่นักเรียนสนใจในขณะนั้น ซึ่งเป็นผลดีต่อตัวนักเรียนเอง ตรงกับที่ ฮาร์คเนส (Harkness, 1997) กล่าวไว้ว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงในกระบวนการเรียนรู้ของตน จะทำให้นักเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญในการเรียนรู้ตลอดชีวิตและนำไปสู่ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ อย่างลึกซึ้งในที่สุด และ เบล และ ไฟฟิลด์ (Bell & Fifield, 1998) กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้จากการชี้นำจากความรู้และประสบการณ์ของผู้อื่น และผู้เรียนนั้นสร้างความหมาย หรือ ความรู้ของตัวเอง โดยอาศัยการลงมือกระทำและประสบการณ์ วิธีการสอนแบบผูกเป็นเรื่องราวจะสร้างบริบทสำหรับการเรียนรู้ที่นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ โดยจัดงานต่างๆ ซึ่งเกิดขึ้นจากบริบทที่นักเรียนเห็นว่าสำคัญและมีความหมายสำหรับพวกเขา วิธีการสอนนี้จะช่วยให้นักเรียนมีโอกาสพัฒนาความรู้ ความเข้าใจและทักษะ โดยใช้บริบทต่างๆ เป็นตัวสนับสนุน

ทั้ง 5 กิจกรรมข้างต้น เป็นการยกตัวอย่างกิจกรรมการเรียนรู้คุณธรรม จริยธรรมในหัวข้อต่างๆ ทั้ง 6 หัวข้อ ที่ผู้วิจัยคิดขึ้น การให้นักเรียนระดับปฐมวัยเรียนรู้คุณธรรม จริยธรรมได้อย่างสนุกสนาน ไม่น่าเบื่อ และได้รับความรู้เพิ่มเติมจากที่ไม่เคยรู้ จนเกิดเป็นความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้นั้น ขึ้นอยู่กับครูต้องรู้จักการเลือกจัดกิจกรรมให้เหมาะสม เป็นกิจกรรมที่หลากหลาย นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ เรียนรู้ด้วยตัวเอง สามารถกระตุ้นจินตนาการของนักเรียนและเป็นกิจกรรมที่สามารถเชื่อมโยงไปถึงเรื่องคุณธรรม จริยธรรมได้ การที่ครูเลือกกิจกรรมต่างๆ ที่น่าสนใจมาให้นักเรียนทำร่วมกันนั้น เป็นการสร้างแรงจูงใจในการเรียน ทำให้นักเรียนตื่นตัวในการเรียน สนใจสิ่งที่ครูกำลังสอน สอดคล้องกับชาโรน วิทยาอนิวรรณ (2542, หน้า 24)กล่าวว่า การสอนแบบผูกเป็นเรื่องราวช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน และนักเรียนจะเรียนอย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. การนำกิจกรรมต่าง ๆ ไปใช้ ควรมีการปรับกิจกรรมและ ยืดหยุ่นเวลาให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง โดยคำนึงถึงความพร้อมและพัฒนาการของนักเรียนเป็นสำคัญ

2. นอกเหนือจากสามารถพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนแล้ว ยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดผลดีทางด้านอื่น ๆ ได้ เช่น การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา พัฒนาการทางสังคม และพัฒนาสุนทรียภาพทางศิลปะ

3. คุณธรรม จริยธรรม เป็นเรื่องที่ต้องใช้ระยะเวลาในการปลูกฝังและ เรียนรู้ การส่งเสริมจึงควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง อาจนำหน่วยการเรียนรู้อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ คุณธรรม จริยธรรมมาผูกเป็นเรื่องราวที่สอดคล้องกันไปเรื่อย ๆ เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมให้ดียิ่งขึ้นไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยโดยใช้แผนการสอนแบบผูกเป็นเรื่องราวที่สอดคล้องกับปัญหา และการดำเนินชีวิตในท้องถิ่นของนักเรียน

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องคุณธรรม จริยธรรม โดยใช้แผนการสอนแบบผูกเป็นเรื่องราวกับนักเรียนระดับประถมศึกษา หรือ มัธยมศึกษา